

# ZGODNJA DANICA.

## KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za  $\frac{1}{2}$  leta 3 krone, za  $\frac{1}{4}$  leta 1 krono 50 vin.. ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LV.

V Ljubljani, 1. avgusta 1902.

List 31.

### Iskrice.

(Dalje)

#### 18. Pijančevanje.

Skoro nobena druga pregreha nima toliko in tako žalostnih posledic nego pijančevanje. To je veliko socijalno zlo našega časa, ki napravi brezmejno več gorja in nesreče nego še tako grozovite vojske. Prepričamo se, da je temu res tako, ako le nekoliko premišljujemo grdost pijančevanja.

Pijančevanje poniža človeka pod žival. Pomislimo le, kaj je človek? Človek je podoba Božja. In kdo bolj poniža, oskruni in onečasti to podobo nego pijanec? Slabši je kakor žival. Žival pije, dokler je žejna, pijanec pa pije, dokler more. Žival nima pameti, a vender ne ravna nespametno, ker živi po nagonu, ki ga ji je Stvarnik odločil. Pijanec pa ravna, kakor da bi bil brez pameti. Pijanost je grda in nedostojna, naj se človek upijani od vina, piva ali žganja. Najgrše je seveda, če kdo postane pijanec-žganjar.

Pijanec zapravi svoje premoženje. Popivanje stane mnogo denarja. Zato pravi sv. Duh: »Kdor vino (in mastnino) rad ima, ne bo obogatel.« (Preg. 21, 17). Pijancu se kaj radi pridružijo prilizovalci, ki ga hvalijo in se mu dobrikajo, da pijejo na njegov račun. In to stane mnogo novcev. Sv. Ambrozij pravi: »V enem dnevu zapijejo mnogi delo mnogih dni.«

Pijancu se tudi delati ne ljubi. Poseda po gostilnah uro za uro, a delo doma počiva. Da gre potemtakem pri gospodarstvu vse navzkriž, ni mi treba povdarjati. Delalci in podložniki so brez nadzorstva, zato opravljajo delo

površno, le na pol. Kdor pije vse dneve in noči, je nezmožen, da vodi gospodarstvo. Propad gospodarstva je pri njem naravna posledica. Mar ni res tako? Mar nas ne uči tega vsakdanja izkušnja? Odkod to, da pride na Slovenskem vsako leto toliko posestev na boben? Ali ni poleg mnogih drugih vzrokov tudi ta, da se preveč pije in premalo varčuje. Marsikdo pozna ljudi, ki so prejeli od svojih starišev lepo nezadolženo posestvo, a so sčasom prišli vsled pijančevanja na beraško palico. Ne pozabimo, kar veli modri Sirah: »Rokodelec, ki se vda pijančevanju, ne bo obogatel. (Sirah 37. 34).

Pijanec zapije družinsko srečo. Ali ni veselje videti družino, v kateri vlada mir, sreča, zadovoljnost? O kako ljubijo stariši svoje otroke, in otroci svoje stariše. V složnosti in prijateljstvu delajo vsi za enega in eden za vse. Vse gre posreči, skupno se trudijo, skupno molijo in skupno se vesele srečnih dni. Bog rosi nad tako družino svoj blagoslov.

A vsega tega ni v hiši, v kateri je pijanec. Le pogledjmo v tako družino! Sreče, blagoslova Božjega, zadovoljnosti nikake, nego le kletvina, jok in prepiranje se čuje iz take hiše. In kaka beda! Pijanec popiva vse noči, a žena in otroci nimajo ničesar jesti in z ničim se oblačiti. Ali ni to velik, grozen greh, da pijanec pahne sama sebe, lastno ženo in lastne otroke v nesrečo, v časno in včasih tudi večno. Saj je znano, da gre v hiši pijančevi versko življenje navzdol. Moli se ali nič ali malo in še tisto slabo, sveti zakramenti se malo prejemajo, pač pa se mnogo kolne, prepira in spleh Bog žali na razne načine.

Pijanec si izpodkoplje lastno zdravje. Že modri Sirah govori: »Zavoljo pijanosti jih je

že veliko pomrlo, kdor pa je trezen, daljša si življenje.“ (Sirah 37. 34.) Pijanec si pokvari kri, možek se mu posuši, živčevje mu oslabi, želodec je pokončan in ne more več prebavljati jedil, sploh vse telo postane dovzetno za vsako bolezen. Pijanec se trese, kakor trs na vodi. Za delo ni, dokler ne pije, a po pitju zopet kmalu oslabi. Po menenju zdravnikov bi izginilo izmed človeštva tri četrtnine bolezni, ako bi ne bilo pijančevanja. Da se prepričamo, stopimo v bolnišnico. Tu vidimo različne bolnike. Tam v kotu leži bolnik ves razmesarjen. Bil je v gostilni, nastal je prepir, pretep, pri katerem mu je bilo prizadetih mnogo ran. Poleg njega leži tesar, ki je v pijanosti padel raz oder in si zlomil nogo. Med bolniki opazimo pijančeka, ki je po noči na poti domov obležal in so mu prsti odrznili. O, premnoge bolezni so posledica pijančevanja, kdo bi jih mogel vse naštet? Koliko mladih ljudi pahne pijača v prezgodnji grob!

Pijača spravi človeka ob pamet. Pijancu um počasi otemni. Odlični, po svoji učnosti znameniti ljudje so vsled pijančevanja tako globoko padli, da niso bili zmožni za nikako delo več. Pijancu ugasne vsako pošteno veselje, loti se ga neka žalost, katero hoče zatreti s popivanjem. Neka neznana groza ga navdaja, pamet mu otemni in naposled zgori. Znana je bolezen, katero zdravniki imenujejo norost vsled pijančevanja, ki se javi v različnih a groznih oblikah. Zdravniki trdijo, da je največ norcev, ki jim je bila vzrok boleznij pijača.

Pijanci kvarijo človeški rod. Pijanec ne uniči le lastnega zdravja in sreče nego tudi zdravje in srečo svojih otrok. Otroci pijancev so telesno slabotni. Skrofulozni, jetični, božjastni in bebasti otroci se premnogokrat pokore za grehe svojih starišev. Taki otroci so mnogokrat npravno pokvarjeni ljudje, kar pa tudi ni čudno, saj nimajo nikake prave vzgoje, in pregovor pravi: „Jabelko ne pade daleč od jablane.“ Od očeta pijanca se navadi sin pijančevati, od matere pijanke se navadi hči pijančevati. V hiši pijančevi se navadno sliši preklinjevanje, prepiranje, kvantanje, a moli se malo ali nič. Da v takih razmerah ne more vzgoja dobra biti, jasno je samo po sebi. Gorje, stokrat gorje narodu, ki se je vdal pijančevanju. Od roda do roda ljudje telesno hirajo, nezmožni so za omiko, napredek in blagostanje.

Pijanec se pripravi ob dobro ime. Kdo spoštuje pijanca? Kdo ga čisla? Ali se ne

izogne vsakdo rad pijanca? Pregovor pravi celo: Pijancu se umakni senenim vozom na cesti. Vsak pošten človek ne mara imeti s pijancem ničesar opraviti. Noben gospodar ne vzame rad v službo posla, ki je vdan pijači. Premnogi posli morajo svojo službo zapustiti zavaljo pijače, ker opravljajo svoja dela površno, mnogokrat tudi zvesti niso svojim gospodarjem. Pijanec nima nikake veljave pri ljudeh. Dokler ima denar, ima seveda prijatelje, da zanje plačuje pijačo, a ko mu poide denar, ozira se zastoj po prijateljih. Nihče več se ne bo zanj brigal, v pomanjkanju in sramoti bo životaril. Dobro ime je več vredno nego bogastvo, zatoorej bodi pameten, zmerno živi in pridno delaj, in čislali ter spoštovali te bodo ljudje.

Pijanec zapije tudi svoje dušno izveličanje, in to je največja nesreča za človeka. Prostovoljna pijanost je vselej greh, le s tem razločkom, da včasih mali, včasih smrten, kakor je pijanost majhna ali velika. Ob veliki pijanosti človek izgubi pamet in poživini. Včasih tudi mala pijanost vsled okoliščin postane smrten greh; n. pr. če nastane vsled tega veliko pohujšanje ali če se zanemarjajo radi tega stanovske dolžnosti. — Pijanost je mati premnogim pregreham. Kdor začne pijančevati, njega ne veseli ne molitev, ne sv. zakramenti, sploh nič božjega več. Ker pijanci svojih verskih dolžnosti ne opravljajo, zato jim otemni luč sv. vere. Kje se več govori celo zoper sv. vero, zoper cerkev, rimskega papeža, škofo in duhovnike, zoper sveto oblast, da zoper samega vladarja, če ne po gostilnah? Kje se več preklinja, klafo, prepira in pretepa nego po krčmah? Človek vdan pijači, je zmožen za vsako pregreho. Zato piše sv. Pavel svojemu učencu Titu, naj ljudi svari pred pijačo, rekoč: „Mladičice opominjaj, naj bodo trezni!“ — Pijanosti je sestra nečistost. Kedaj se zgodi največ nespodobnosti? Ali ne tedaj, kadar ljudem vino pamet zmeša? Zato opominja z vso resnostjo sv. Pavel: „Nikar se ne upijanite z vinom, v katerem je nečistost.“ (List do Efež. 5, 17.) In v knjigi pregovorov beremo: „Vino nečistost dela in pijanost hrup; kdorkoli ima nad tem veselje, ne bo nikdar moder.“ (Knjiga pregovorov 20, 1.) Na drugem mestu zopet beremo: „Tvoje (namreč pijančeve) oči bodo gledale po ptujih ženah in tvoje srce bo spačeno govorilo.“ (Knjiga pregovorov 23, 33.) Zato pravi sv. Avguštin: „V pijanosti se čistost potopi.“ Hudobni duh to dobro ve. „Zato zapeljivci najrajši naročajo pijač, kadar zapeljujejo nedolžnost. Tudi muham se nastavlja stru-

pena sladka pijača, da jih omoti in ugonobi. Kakor muhe v nastavljeni strup, tako pijanci in pijanke padajo v greh.“ (Slomšek). Pijanci se nočejo odvaditi svoje pregrehe in umrjo premnogokrat nespokorno. Resničen je pregovor: „Pijanec se izpreobrne, kadar se v jamo zvrne.“ Kakor izkušnja uči, poboljša se pijanec jako težko. Starosti pijanec ne dočaka (seveda so tudi izjeme), največ pijancev umrje nagle in neprevidene smrti. Pijanca ali mrtvoud zadene ali pade v vodo in utone ali zmrzne po zimi ali ga uhitijo druga nezgoda. Takih in podobnih slučajev imamo vsako leto brez števila tudi v svoji mali slovenski domovini. Kako grozna pa je smrt umreti v pijanosti in stopiti nepripravljen pred ostri sodnji stol pravičnega Boga.

Mar se bo pijanec izveličal? Poslušajmo, kaj pravi sv. Pavel: „Nikar se ne motite! — Pijanci ne posedejo Božjega kraljestva.“ (1. list do Korinčanov 6, 9. 10.) — Iz navedenega je razvidno, kako velikanska škoda preti na duši in na telesu vsakemu posamezniku, kakor tudi družini in državi, če se v njej pojavi in širi pijančevanje. Kaj sledi iz tega? Slovenci! varujmo se prav kakor najhujšega strupa opojljivih pijač.

### 19. Sredstva proti pijančevanju.

Malokatera strast se tako težko ukroti kakor strast do pijančevanja. Toda odločna volja premaga z Božjo pomočjo tudi to pregreho. Seveda čimbolj je kdo vdan pijančevanju, tem težja mu je vrnitev k rednemu življenju. Da se bo vsakdo varoval pijančevanja, naj sledi tu nekaj nasvetov.

Ne pij nikdar brez potrebe. Najboljše je, da ne piješ nobene opojne pijače. Pijača v mali meri vžita ne škoduje, koristi pa tudi posebno ne. Nekateri znameniti zdravniki sploh svetujejo, da bi se ljudje popolnoma zdržali vseh alkoholnih pijač, če hočejo biti zdravi in srečni. Znano je, da so najbolj zdravi in najbolj krepki in srečni ljudje tam, kjer se popije najmanj alkohola. Pindarov izrek: „Najboljša je voda,“ naj bode kakor starim Grkom tudi nam zlat. Torej bodi ti pravilo: Ne pij! Če pa že iz kakih važnih vzrokov moraš piti, pazi, da boš le malo pil, nikdar ne čez mero.

Ogibaj se priložnosti in pijane družbe. So slučajji, kakor: ženitovanja, veselice, shodi, snidenje prijateljev, ko človeka okolnosti prisilijo, da pije. Toda tudi ob takih prilikah

moraš poznati pravo mero, kajti opijanjenje je nedostojno, sramotno in pregrešno. Boljše je, da te zasramujejo in zasmehujejo, nego da bi pil čez mero in tako postal Bogu sovražnik. — Nihče ne bode pijanec od danes do jutri, nego le počasi. Premnogokrat so krivi slabi prijatelji, v katerih družbo človek zaide. Tu vidi, kako drugi praznijo kozarce, tudi on noče za njimi zaostati. Izprva se morebiti pijača nekoliko upira, a kmalu se privadi in dobi neko neugasljivo žejo po alkoholu in tako postane pijanec sebi in človeški družbi v nesrečo. Vsakdo, komur je neumrljiva duša in zdravje mar, naj se ogiba slabih in sprijenih tovarišev. Če pa že imaš ž njimi kako zvezo, pretrgaj jo takoj, kajti boljše je, da se ljudem zameriš nego Bogu.

Varuj se lenobe. Lenoba je vseh grdob grdoba in vzrok tudi pijančevanju. Človek je na svetu, da moli in dela in da se tako izveliča. Lenuh se pa ne bo izveličal, ker ne moli in tudi ne dela, nego čas trati premnogokrat z grehom, zlasti s pijančevanjem. Da bi si lenuh čas krajšal, zahaja v gostilne in popiva, in pri tem se navadi pijače. Če hočeš biti vreden ud človeške družbe, pravi kristijan in pošten ugleden mož, tedaj se varuj lenobe. Pijanec ne boš, Bogu in ljudem boš všeč. Po mnogih krajih se je vdomačila razvada, da ljudje kar redno, n. pr. celo po krščanskem nauku, zahajajo v gostilne. Prej ni nikomur prišlo kaj tacega v misel in je šel iz cerkve memo. Sedaj gre noter. — In kar je še hujše! Poprej je, če je kedaj kam šel, koj plačal. Sedaj pije na kredo. Tako se je zgodilo v mnogih krajih, da je postal dolžnik v gostilni ponosit posestnik, ki ni imel do sedaj še nikoli krajcarja dolga.

Moli in rad prejemaj sv. zakramente, kajti to je imeniten pripomoček proti pijančevanju. Pijanca je težko ozdraviti a z Božjo pomočjo se vse doseže. Svetovati je, da pristopi k družbi treznosti vsakdo, ki je pijači vdan. Seveda to, da je kdo vpisan v tako družbo, še ni dovolj, nego mora tudi izpolnjevati družbine dolžnosti, moliti in prejemati sv. zakramente. Kdor se res ogiblje vsake priložnosti, rad moli in pogosto prejema sv. zakramente, ta kaže, da ima resnično voljo se poboljšati. A zakaj pijanci tako redkokrat prejemajo sv. zakramente? Zato ker se nočejo poboljšati. In zares, kdor ne moli, ne hodi ne k izpovedi ne k sv. obhajilu, tudi nima moči, da bi se ustavljal strasti. Izkušnja uči, da so iz pijanosti postali trezni, delalni in spošto-

vani možje oni, ki so opravili dolgo izpoved ter so nato vestno in natančno izpolnjevali svoje verske dolžnosti, zlasti da so večkrat pristopali k mizi Gospodovi. Oni pa, ki niso rabili verskih pripomočkov, so ostali kljub vsem sklepom navadno stari nepoboljšljivi pijanci.

Vsi, ki jim je na srcu blagor človeštva, morajo delati na to, da se grdo in pogubno pijančevanje zatre ali vsaj omeji in zmanjša. Pred vsem je v to poklicana vlada. Novim prosilcem naj bi se nikdar ne dalo gostilniškega dovoljenja razun, kadar so razlogi za to v resnici tehtni. Število obstoječih žganjarnic in gostilnic naj bi se počasi skrcilo. Gostilničarji in drugi prodajalci opojnih pijač ne bi smeli nikomur dati pijače čez mero. Županstva naj bi pazila, da bi se nikdar ne točilo dalj časa v noč nego je policijsko dovoljeno. V svoji vesti so župani in drugi v to poklicani možje obvezani, da pazijo na red, pomislijo naj, da bodo tudi o tem pred Bogom dajali odgovor.

Pijanci imajo navadno raznotere ugovore. Tako pravijo nekateri: Če ne pijem, sem slab, da nisem za delo. Ali je to res? Znano je, da nimajo opojne pijače nič ali vsaj jako malo redilnih snovi v sebi, kajti alkohol ni redilo. Po pijači sem bolj krepek, je sama domišljija. Človeku, ko zavžije pijačo, se živčevje razdraži in zaradi te razdraženosti se čuti nekako pokrepčanega, toda to je le za trenutek, kajti kmalu po tej razdraženosti živčevja nastopi še večja utrujenost in nezmožnost za delo. Kdor noče verjeti, naj poskusi sam. Pij en mesec alkohol, drugi mesec se zdrži vsake opojne pijače, in boš videl, da si več naredil oni mesec, ko nisi pil. Poleg tega se boš čutil krepkega in zdravega, imel boš okus do jedil.

Zato kličem vsem: Ne iščite v alkoholu krepčila!

Piti moram, da morem mraz prenašati, — ugovarja zopet drugi. V resnici uči izkušnja nasprotno. Kdor ne pije alkoholnih pijač, lahko prenaša mraz, saj je znano, da vselej pijancev največ zmrzne po zimi. Švedskemu kralju Karolu XII. je v neki vojski zmrznilo 3—4000 vojakov, ki so se prej okrepčali z žganjem. V severnih krajih rabijo na ladijah mornarje, ki ne pijejo opojnih pijač, ker taki mraz laglje prenašajo in bolj vztrajajo pri delu.

In kdo poreče: Moram piti, da si ugasim žejo. To je zopet predsodek. Ali ne

uči izkušnja: čim bolj kdo pije opojno pijačo, tembolj je žejen, in čim manj kdo popije alkohola, tem manj je žejen. Da si ugasiš žejo, je in ostane najboljše — voda.

Mar ni za zdravje merica žganja, n. pr. pri želodčnem krču i. dr.? Res je, da za nekaj časa bolečina poneha. To celo zdravniki trdijo, a obenem uče, da se bolečine kmalu vrnejo v večji meri. Zatorej je najboljše, da se ne zdraviš z žganjem.

Kdor hoče ostati zdrav ter biti časno in večno srečen, naj ne pije. Če pa si že vdan pijači, tedaj ni drugega leka nego da se vzdržiš in ne piješ: seveda je to izprva težavno, toda bodi junaški, naštetih sredstev rabi in prepričaj se, da z Božjo pomočjo dosežeš svoj namen.

„Varujte se, da vaša srca ne bodo preobložena v pijanostii“ govori in svari naš Izveličar. (Luka 21, 34.) — „Varujte se“, pravi torej Krist. Ta opominj velja vsakemu. — Pomislimo le, kako velikansko število pijancev je na vsem svetu. Mar je kdo izmed teh mislil v svoji mladosti, da bo enkrat grd pijanec? Zatorej varuj se, da ne pričneš popivati. Ogibaj se prilike, beži pred slabimi, sprijenimi tovariši. Saj pravi sv. Pavel, da se niti ne pečajmo s pijanci. (I. Kor. 5, 11.)

Kapelan Anton Merkun.

(Dalje pride.)

## Izpreobrnitev sv. Ignacija.

(Za 51. julij.)

Rojen v gradu Lojola v Španiji, prišel je Ignacij Lojolanski na dvor kot plemič kralja Ferdinanda v Madridu. Pohlepnost do časti in do slave gnala ga je, da je dvorno življenje zamenjal z vojaško službo. Odlikoval se je s svojo hrabrostjo, da je postal kmalu poveljnik trdnjave v francosko-španskej vojski leta 1521. Ali v vojski je bil ranjen na desnej nogi in prenesli so ga v bolnico. Ker mu je bilo dolgčas, prosi svojega strežnika, naj mu prinese kako knjigo. Strežnik je imel pa samo „Življenje Jezusovo in svetnikov“ pri rokah. Torej mu da to knjigo. To čitanje je napravilo na Ignacija velik vtis. Spoznal je, v čem je prava slava in čast. Sklenil je od onega trenutka posvetiti se božji službi in izveličanju duš svojega bližnjega. Bil je takrat star 30 let. Ker pa mu je manjkalo potrebnih znanostij, obiskoval je latinske šole. Pozneje je šel na vseučilišče, kjer je bil v Parizu imenovan doktorjem. Kaj je samo sv. Ignacij storil za izveličanje duš, je neverjetno. — Iz Ignacijevega

življenja ti jasnuje, kako nedoglednih posledic ti utegne časih biti, če bereš dobro knjigo.

*Gospica M. R.*

## **Sv. Avguštin Gažotič, zagrebški škof.**

(3. avgusta.)

Dominikanski red se je jako zgodaj razširil tudi po jugoslovanskih zemljah, že l. 1241. so imeli dominikanci svoj samostan v Zagrebu. Velike zasluge za razširjenje tega reda v Dalmaciji in na Hrvatskem si je pridobil sv. Avguštin Gažotič. Rodil se je l. 1260. v dalmatinskem mestu Trogiru od plemenitih slovanskih starišev, Nikaloja Gažotiča in matere Dragoslave, ki sta svojega sinčka izvrstno vzgojila. Rastel je v nedolžnosti in strahu božjem in je že v nežnih letih želel dati slovo svetu ter iti v samoto, da bi v ponižnosti in revščini služil Bogu.

Ta čas je bil dominikanski red v najlepšem razvoju in Dominikovi sinovi so širili slavo božjo po vseh krščanskih deželah. Avguštin je čutil veliko nagnenje do tega reda in je sklenil vanj stopiti. To je tudi storil star šele sedemnajst let.

Ko je prejel redovno obleko, imel je edino željo, da postane popolen kristijan in vreden naslednik sv. Dominiku. V ta namen se je trudil popolnoma odmeti svetu. Mrtvičil je svoje telo, brzdal vse strasti, vabil se v poslušnosti in strogo izpolnoval redovna pravila, tako da so ga imeli vsi tovariši za vzor. Potem je študiral bogoslovje, napravil slavnostne obljube ter bil posvečen v mašnika. Z navdušenjem se je posvetil propovedavanju, v katerem se je posebno odlikoval. Odbral si je za vzore slavne cerkvene učnike sv. Avgušтина, sv. Ambroža in sv. Jeronima, katerih dela je pogostokrat imel v rokah. Zlasti je rad rabil sv. Avgušтина ter je večkrat z njim ponavljal: „Dobro zna oni živeti, kdor zna dobro moliti“; „Molitev je ključ do nebes“; „Molitev gre kvišku in božje usmiljenje prihaja doli k nam“. Ker je bil že po naravi zelo živahen, imel je v izbranih besedah tajno in neodoljivo moč do svojih poslušalcev. Pri propovedavanju je navajal besede sv. pisma, izreke cerkvenih učnikov. Pojasnjeval pa je svoje nauke s pripravnimi podobami in primerami, ter z izgledi iz lastne izkušnje. Prav tako goreče in uspešno je deloval za izveličanje duš v izpovednici, pri bolnikih in v zasebnem občevanju z verniki. Upravljal je zaporedoma razne samostane svojega reda v Dalmaciji, ustanovil tudi več novih, iz katerih so izšli goreči oznanjevalci in zago-

vorniki katoliške vere, junaško je pobijal krive nauke Bogomilov v sosedni Bosni.

L. 1304. ga je papež Benedikt XI. poklical v Rim in ga postavil za zagrebškega škofa v kraljestvu hrvatskem. S tem je Gažotič prevzel težko breme na svoje rame, zakaj ta čas je bila zagrebška nadškofija strašno opustošena po divjih Tartarjih. Mnogobrojne cerkve in samostani so bili v razvalinah. Duhovnikov je bilo jako malo in še ti so bili slabo poučeni, plemenitniki pa so bili v medsebojnih prepirih in bojih.

Škof Gažotič je najprvo skončal stolno cerkev v Zagrebu ter pri nji postavil dominikanski samostan, da bi bil tako v vedni zvezi s svojim redom in da bi s pomočjo in izgledom dominikancev izboljšal ostalo duhovščino. Dal je mnogo cerkva popraviti, mnogo pa na novo sezidati. Vstanovil je več župnij, napravil v Zagrebu bolnišnico, skrbel za ubožce ter je rad vsakomu, ki je potreboval pomoči, pomagal in svetoval. Sam je živel priprosto in strogo po redovnih pravilih ter zaničeval vsako razkošje, potratnost in vgradnost. Po svoji škofiji je navadno peš hodil in se ni strašil slabih potov in mnogo drugih nevarnosti ter je povsod, kamor je prišel, deloval za moralno povzdigo in izboljšanje ljudstva. Verniki so ga na teh vizitacijah pozdravljali kot angelja iz neba, zakaj njegova zgovorna usta so jim oznanjevala sveti mir in uteho, potrjevala jih v veri in jih navajala k pokori; a njegova radodarna roka je pomagala vsem, ki so potrebovali gmotne podpore. Po njegovem trudu in delovanju je bila zagrebška škofija duševno prenovljena; grešniki so zapustili svoja kriva pota in se izpokorili. Ponehali so prepiri, mnogi plemenitniki so popravili krivde in nasilstva, ki so jih prizadeli podložnikom, cerkvam, duhovnikom in samostanom.

Zlasti se je veliko trudil, da bi izboljšal duhovščino. Deloval je na to pri vsaki priliki in je strogo zahteval, da so duhovniki izpolnovali svoje pobožnosti in živeli čednostno. L. 1307. je sklical škofijsko sinodo, na kateri je proglasil znamenite ukaze glede na krščansko življenje. Pozneje je sklical še dve taki sinodi. L. 1307. se je udeležil cerkvenega zbora v Bononiji.

Nato so prišli žalostni časi za škofa Gažotiča. Nekateri hrvatski plemenitniki so kruto postopali z ljudstvom, delali so nasilstva tudi duhovščini in cerkvenemu premoženju. V tem oziru je najhujše počenjal rod Šubičev, zlasti hrvatski ban Mladen Šubić, ki se ni zmenil ni za pravo, ni za zakone ter je svojevoljno odstavljaj opate in druge cerkvene dostojanstvenike,

jemal cerkveno premoženje, podpiral roparje na suhem in na morju ter kruto ravnal z ljudstvom. Škof ga je lepo prosil in opominjal, toda vse ni nič izdalo; nasilnik ga je za to še preganjal. Ker škof Gažotič ni mogel odpraviti vseh teh pregreh in hudobij, ugodil je rad pozivu neapoljskega kralja, da bi prevzel upravo škocerske škofije v Apuliji. Papež mu je to tudi dovolil. Gažotič se l. 1322. odpove škofovski časti v Zagrebu na veliko žalost duhovščine in hrvatskega naroda, kateremu je bil 18 let izvrsten pastir, ter odide skozi Dalmacijo potem po morju na svoje novo mesto v južno Italijo. Tu ga je čakalo mnogo težavnega dela. Vinograd Gospodov je bil tukaj zanemarjen, zakaj bilo je skoro več mohamedancev nego kristijanov. A Gažotič se je lotil dela z mladeniško čilostjo ter se na vso moč trudil za povzdigo krščanskega življenja. Tudi v tej škofiji je uvel dominikanski red. Tako je deloval za čast in slavo božjo, dokler ni 2. avgusta 1329. zaspal v Gospodu (po poročilu drugih l. 1323). Dominikanci in vsi verniki, ki so poznali blagega škofa, so ga jeli takoj častiti kot svetnika, in vojvoda kalabrijski se je poganjal v Rimu, da bi ga proglasili za svetnika. Rimsko stolica je dovolila dominikanskemu redu ter nocerski, trogirski in zagrebški škofiji, da časte Avgušтина Gažotiča kot svetnika.

*Iz češkega: „Cirkev vltězná — František Ekert“.*

*Kapelan A. Merkun.*

### **Sv. Afra.**

(5. avgusta.)

Sv. Afra, najstarejša mučenica Bavarske, je živela v začetku 4. stoletja. Njena rodovina je došla semkaj iz Cipra in je posebno častila boginjo Venero z najostudnejšimi dejanji. Bog se je milostno ozrl na malo hčerko Afro. Škof Narcis jo je pridobil za sv. vero. Malo mesecev po prestopu h krščanstvu je prišla pred paganskega sodnika Gaja, kateri ji je ukazal, naj daruje malikom. Toda ona izpove, da pozna le enega Boga in temu hoče darovati — svoje življenje. Stanovitno je pretrpela grozno mučeniško smrt na gromadi.

*L. P.*

### **Sv. Ožbolt.**

(8. avgusta.)

Sv. Ožbolt, kralj, je vsak dan dal na svoje stroške nasiti na raznih krajih kraljestva mnogo revežev. Ko povabi nekoč sv. škofa Haridana k

obedu in se vsede k mizi, izve po svojem bogoljubnem dvorjanu, da ga čaka na ulici tropa gladnih revežev. Urno vzame iz mize skledice in zlate posode, nese jih revežem. Potem razdrobi zlate posode in razdeli kosce mednje. Njegovi povabljeni so se pa morali zadovoljiti z navadno mizno opravo. — Ves presenečen poprime pobožni škof kraljevo roko in izgovori znane besede: „Ta radodarna roka naj bi pač nikdar ne strohnela“. — Častiti Beda zatrjuje, da se je to tudi res izpolnilo.

*L. P.*

### **Zatajevanje ne krajša življenja.**

Prazen predsodek je misel, da zmrno zatajevanje krajša življenje. Tej misli oporekajo puščavniki, ki so daleč od ljudi proč živeči jedli le enkaat na teden kaj gorkega, sicer pa živeli ob kruhu in vodi, ob korenincah in zeliščih: vsi skupaj so doživeli nenavadno visoko starost. Znan je sv. Nil, ki je umrl v starosti pet in devetdesetih let; sv. puščavnik Pavel je živel sto in devet let. Tem nasproti pa vemo iz vsakdanjega življenja izglede, kako zgodaj, v cvetu življenja, legajo v grob pijanci, nečistniki; sploh ljudje, ki živijo v pregrešnosti, ne poznajo čednosti zatajevanja. — Nikar naj nas tedaj strah pred hitro smrtjo ne odvaža od zatajevanja in pokore. Odložimo uživanje na posmrtno življenje, ne odide nam če to storimo; odide pa gotovo, če tega ne storimo.

*L. P.*

### **Dva blagoslova.**

Bilo je majnika meseca leta 1857. V neki vasici na Tirolskem je bilo prav živahno. Staro in mlado je hitelo krasiti vasico. Posebno jedna izmed hiš se je odlikovala pred drugimi. Na hiši ste bili pritrjeni dve transparentni podobi, in marsikatera kmečka ženica si je skrivaj obrisala solzico, ko je pogledala podobi. Na levi se je videl deček z dežnikom, zapuščajoč rojstno hišo. Oče stoji ob njem, prekrižajoč mu čelo. Na desnici pa se je prizor spremenil. Oče kleči pred možem v škofijski opravi. Škof ga blagoslavlja. Kar zagromeli so topiči na bribu in tišina je zavladala po vasici. Po cesti navzgor prihaja voz, obdan od duhovnikov, občinskih predstojnikov. V vozu pa sedi mož najboljših let. Voz se ustavi pred hišo z onima podobama. Približa se prišlec 86leten starček. Jedva je zagledal cerkveni knez starčka, kar

vstopi raz voza in mu hiti naproti. Kar je sledilo, je težko opisati. Ginljivo je bilo videti, kako sta si oba prizadevala poljubiti drug drugemu roke. Cerkevni knez je bil slavní briksenški knežškof, Vincencij Gasser, starček pa njegov oče.

F. St.

## Razgled po domovini.

**Sv. Jurij ob Taboru na Štajarskem.** Lepo krščansko življenje je podobno skrbno obdelanemu vrtu, kjer rasto zale cvetlice mnogovrstnih pobožnosti. Naša župnija je podobna takemu vrtu, v katerem se nahajajo raznovrstne pobožnosti pod vodstvom domačih gorečih dušnih pastirjev. Posebno stara je pri nas bratovščina živega rožnega venca, v kateri so večinoma vsi župljani razdeljeni po stanovih v rožah. Tudi bratovščina sv. Uršule pri nas že dolgo deluje. Po milosti božji imamo že več kot osem let podružnico tretjega reda sv. Frančiška. V njej imamo svoje shode, sprejemajo se novi udje in obljube delajo. Opravljamo petnedeljsko pobožnost sv. Frančiška vsako leto pred vtisnjenjem njegovih ran; šestnedeljsko pobožnost sv. Alojzija, katere se z veliko vnemo vdeležuje ljuba mladina. Bratovščina sv. Družine Nazareške je pri nas vséobča: v njej so vse naše krščanske družine. Tudi karmeljski škapulir ljudje hvaležno sprejemajo. Posebno ginljivo je bilo letos na binkoštni ponedeljek popoldne ob sklepu tridnevnic, katero smo obhajali, ko se je vsa župnija posvetila presvetemu Srcu Jezusovemu. Vpeljala se je tudi bratovščina presvetega Srca Jezusovega, ki je kanonično ustanovljena in združena z nadbratovščino v Rimu. Vsi, kateri smo že vstopili, se naj damo še enkrat vpisati, da bomo vsi župljani v eni knjigi zapisani. Za moliti je pa prav tako kakor je bilo poprej pri bratovščini presvetega Srca Jezusovega in Marijinega.

Pred tremi leti se je tudi, hvala Bogu, slovesno ustanovila cerkveno potrjena „Mladeniška in deklška družba.“ Obhajali smo zdaj o binkošnih slovesno tridnevnic, katero sta vodila dva veleč. gg. lazarista iz Maribora. Goreči misijonarji so nas živo opominjali, da naj bi grehe in strasti iz srca iztrebili, da nam bo ljubi Jezus potem toliko obilniše milosti delil. Tisočera zahvala bodi Jezusovemu najsvetejšemu Srcu za vse milosti, ki so se nam delile tiste presrečne dni. Od zgodnjega jutra do poznega večera so bile izpovednice obdane od skesanih Petrov in spokornih Magdalen. Dekleta smo imele skupno sv. obhajilo na binkoštno nedeljo ob desetih med sv. mašo. Velečastiti g. superijor Fran Javšovec so v govoru z ozirom na število belo oblečenih deklic, z venci na glavi, razlagali: kaj pomenja vse to? Bela obleka pomeni krstno nedolžnost. Krščansko dekle mora imeti v rokah belo lilijo, ki pomeni sv. čistost. Na glavi jej mora biti venec štirih cvetic. Vijolica na glavi pomenja ponižnost, solnčnica pokorščino, rudeča vrtnica trpljenje, rožmarin pa pravo pobožnost. Mladenci so imeli pa na binkoštni ponedeljek zjutraj med sv. mašo skupno sv. obhajilo. Z ginljivo pobožnostjo so prejeli sv. Rešnje Telo. Nosili so šopke in svetinje na sinjem traku pripete na prsih. Veleč. g. Vincencij Krivec so jih v govoru opominjali, da se ne smejo

nikdar sramovati nositi očitno svetinje, kadar ljim tako odločijo duhovni voditelj. Rekli so tudi, da im ostane v vednem spominu binkoštni ponedeljek, ko so imeli Šentjurske mladeniče Savinjske doline pred seboj zbrane v tako lepem redu. Pretresljivo je bilo poslušati, ko so konec govora glasno vsi obljubili, da bodo goreči častilci presv. Srca Jezusovega in Marijinega, da bodo vbogali stariše, predstojnike in dušne pastirje, da bodo drug drugega napeljevali na dobro.

V ponedeljek popoldne smo se zbrali v obilnem številu od blizu in daleč mladeniči s svetinjami na prsih, dekleta z venci na glavi. Razvile so se pred nami krasne zastave mladeniške in deklške družbe. Blagoslovili so ji veleč. g. dekan Braslovški Jakob Hribernik. Mladeniško zastavo krasí na eni strani podoba sv. Alojzija, zaščitnika družbe, na drugi strani pa podoba Izveličarja, ki stoji pri vratih in trka, kdo bi mu odprl. Deklška zastava ima na eni strani podobno patrone deklške družbe: Kraljice brez madeža izvirnega greha spočete; na drugi strani je pa Jezus z modrimi devicami.

Ob nedeljah in praznikih se dekleta zbirajo pred večernicami, da molijo sv. križev pot; po večernicah pa molijo iz knjige „Večna molitev.“ Tudi drugi stanovni se jim pridružujejo.

Bog daj po Marijini priprošnji, da bi po vseh pobožnostih bilo obilnega duhovnega sadu. Dušnim pastirjem pa Bog povrni obilno, in jim daj srečno in mirno si nabirati množino duhovnih zakladov za sv. nebesa.

Hema Čulk,  
Marijina hčerka

## Rimsko.

**Lurška kapelica za vaticanske vrtove v Rimu.** Lurški škof Schöpfung je odredil nabiranje milodarov, da se izdela za vaticanske vrtove kapelica, posneta natanko po lurški votlini v skalini Massabiele. Od 14. julija t. l. se je nabralo nad 40.000 frankov. Pred podobo Brezmadežne bode stal kakor v Lurdu altar, kjer bo sv. oče maševal za vse potrebe sv. cerkve, v duhu združen s pobožnimi častilci lurške Matere Božje. — Prostozidarsko časopisje v Italiji si mnogo prizadeva, da se vladi izroče v oskrb katakombe, katere oskrbuje posebna komisija od papeža priznanih starinoslovcev. Seveda je jasno, kam stremé njihove namere. Upati je, da se to ne zgodi. Staroslavna, posvečena podzemeljska pokopališča so nedotakljiva last cerkve; za njo, nikakor ne za posvetno vlado so ti prostori velikega pomena.

L. P.

## I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec avgust 1902:

*Krščansko upanje.*

b) Posebni nameni.

1.) **Vozi sv. Petra.** Radovoljno prenašanje križev in težav in pohlevna vdanost v voljo Božjo.

2.) **Porotjunkula.** Naše žene. Pridno vporabljanje odpadkov. Tretjeredniki in tretjerednice.

3.) **Najdba sv. Štefana.** Naši možje. Pogum in neustrašenost katoličanom. Treganjeni redovniki.

4.) **Sv. Dominik.** Slovenski mladeniči, ki jih Bog kliče v duhovski stan. Slovenska dekleta.

5.) **Sv. Ožbolt.** Vestno izpolnovanje stanovskih dolžnosti. Pogostna misel na smrt.

6.) **Sv. Sikst II.** Posvečevanje nedelj in praznikov. Družbe treznosti.

7.) **Sv. Kajetan.** Blag namen pri naših dobrih delih Marijine bratovščine.

S.

## Raznoterosti.

**Spomenik redovniku.** Pred dobro polovico leta, 15. avgusta se je odkril v brazilijanskem mestu Parà spomenik ne morebiti kakemu diplomatu, ne razglašemu pesniku, ampak izmed najponižnejših sinov sv. Frančiška enemu, kojega ime je Kajetan Brandao. Umrli je sicer že 1805, a hvaležni Paranci, ki uživajo sedaj sadove njegovega truda, se ga živo spominjajo in so mu postavili spomenik, ki naj bi poznim rodovom pričal, kaj je bil slavljeneč njihovim prednikom, kaj je njim in kaj bo potomcem. Nešteta množica ljudstva od blizu in daleč, vsi meščani, v lepem številu svetni in duhovski dostojanstveniki — vse je prisostvovalo redkej slovesnosti odkritja spomenika in s tem pokazalo, kako visoko zna ceniti zasluge — če tudi frančiškana. Zasluge si je pa stekel v kratkej dobi svojega škofovskega pastirovanja tako velike, da bo njihove sadove vžival še vnuk za vnukom. Sosebno ob dveh delih usmiljenja, katera so prišla vsestransko v prid Brazilijanom in katerih se bodo veselili njihovi potomci, si je postavil neizbrisen spominj v srečo vsakega domačina. Vse obrečje velikana Amazona in Rio Negra je živa priča njegove apostolske gorečnosti in neštetilni dobrodelni zavodi kažejo in bodo kazali, da je vneti Kristov pastir tudi hodil okrog po svoji škofiji in povsod delil dušne in telesne dobrrote. Tudi bornim redovnikom se stavijo spomeniki po onih, ki poznajo in cenijo njihova dela. Imena Las Casas, o. Marquette, o. Anchieta in slednjič naš slavljeneč Brandao so nam temu priča. Čednost in vestno izpolnovanje dolžnosti svojega poklica vzvišuje in prikupuje vsacega in povsod; vsacega — bodi si vojak, bodi si državnik — bodi si kupec, bodi si učitelj — bodi si zdravnik, bodi si vratar — bodi si duhovnik; in če si v vrsti duhovnikov tudi le ubog frančiškan.

L. P.

## Škofijska kronika.

**Posvečenje in vmeščenje prevz. kneznadškofa Andreja Jordan.** Redko slovesnost smo obhajali v nedeljo 20. t. m.

v stolni cerkvi goriški. Milostljivi škof poreški dr. Flapp je posvetil ob navzočnosti ljubljanskega knezškofa prem. dr. Jegliča in tržaškega škofa msgr. dr. Nagla našega nadpastirja premil. monsign. Andreja Jordan. Slovesnosti so se vdeležili namestnik grof Goess in nam. svetovalec grof Attems, kot zastopnika vlade. Navzoči so bili tudi namestnik deželnega glavarja dr. Gregorčič, deželna odbornika dr. Verzegnassi in dr. Marani, mestni župan dr. Venuti, podpredsednik kupčijske zbornice Mighetti, zastopniki okrožne sodnije, okrajnega glavarstva in vseh drugih uradov v Gorici. S posebno vdeležitvijo se je odlikoval častniški zbor.

Točno ob 9. uri pričela je cerkvena slovesnost, katero je povzdigovalo izborna petje na koru. Pri vstopu novega nadpastirja so pevci zapeli mogočni „Ecce Sacerdos magnus“. Orkestralna maša se je izvajala uprav mojsterski. Všečeval je „Tractus“ in „Sanctus“, katera je zložil domači glasbenik gospod Danilo Fajgelj.

Po „berilu“ pričelo se je pravo posvečevanje. Vsi trije škofje so položili roke na glavo posvečencu, rekoč: „Accipe Spiritum sanctum — prejmi svetega Duha“. Nato je škof posvečevalec pomazilil s sv. krizmo glavo in roki. V tem obstoja bistvo škofovega posvečevanja. Nato se je maša nadaljevala.

Po končani sv. maši posadili so škofje novega nadškofa na nadškofijski sedež, kamor se mu je šla poklonit vsa navzoča duhovščina, ki je vkljub slabemu vremenu v obilnem številu prihitela skazat čast in pokorščino svojemu novemu nadpastirju. Na koncu je novi nadškof zapel trikrat: Ad multos annos t. j. na mnoga leta in podelil prvikrat slovesno sv. blagoslov.

Ob 1. uri popoldne je bil v nadškofijski palači slavnostni obed. Prvo napitnico je izustil kneznadškof Jordan na sv. Očeta papeža Leona XIII. in na Nj. Velič. presvetlega cesarja Fr. Jožefa; drugo c. kr. namestnik na novega nadškofa. Mej obedom je sviral na dvorišču nadškofijske palače mestna godba.

Mesto goriško je bilo na predvečer te redke slavnosti prav lepo razsvetljeno. Neugodno vreme je zadržalo še marsikateri pojav katoliškega ljudstva, ki spoštuje v škofu namestnika Gospoda Jezusa Krista.

Svojemu nadpastirju in očetu kličemo zdaj iz dna svoje duše: Ad multos annos t. j. na mnoga leta! Ohrani Vas Bog mnogo let v dušni in gmotni blagor sebi izročenih duhovnikov in vernikov! Vladajte dolgo, vladajte modro, vladajte srečno!\*)

Po „Primorskem Listu“.

\*) Ljubljanski knezškof dr. Jeglič je zapustil Gorico nedeljo zvečer; tržaški škof dr. Nagl se je podal ponedeljek od tod na Dunaj; poresko puljski dr. Flapp pa sredo domu. — Novi kneznadškof podeli že petek jutro, 25. t. m., v svoji nadškofijski kapeli nekterim bogoslovcem subdijakonat, saboto 26. t. m. dijakonat, v nedeljo 27. t. m. pa v stolnici mašniški red.